

Nya mål för ett Sverige fritt från rökning- och nikotinberoende

- För ökad jämlikhet och hållbar utveckling

Rökningen minskar men bruket av nya nikotinprodukter ökar, framför allt bland barn. Samtidigt blir riskerna med nikotinberoende allt mer kända. För att skydda den unga generation behövs nu nya mål som hela samhället gemensamt kan arbeta för. Dessa mål kan utgå från regeringens senaste utredningar.

Alla vi som dagligen arbetar med att minska bruket och skadeverkningarna av nikotinbruk har tagit fram två huvudsakliga handlingslinjer för att bidra med underlag till den kommande ANDTS-strategin:

- 1. Intensifiera arbetet med Tobacco Endgame Rökfritt Sverige 2025.**
Nuvarande mål med mindre än 5 procent dagligrökare ska omfatta alla befolkningsgrupper. Avsätt resurser för att stödja kvarvarande dagligrökares strävan att sluta röka. Gör cigaretter oattraktiva för unga genom prisökning och regleringar.
- 2. Besluta om en plan och ett mål för en nikotinfri generation till 2030.**
Stöd forskning och ökad information om nikotinets effekter. Begränsa marknadsföring och försäljning av nikotinprodukter. Gör nikotinprodukter oattraktiva för unga genom prisökning och regleringar.

Dessa handlingslinjer är framtagna utifrån nationella och internationella aktörers styrdokument, samt regeringens senaste utredningar. Den första utredningen *Kunskap om tobaks- och nikotinprodukters skadeverkningar*, som presenterades i juni 2023, kom till slutsatsen att det behövs en skyddslagstiftning för alla nikotinprodukter mer likt den som finns för tobaksrökning, reglering av nikotinhalt, förbud mot marknadsföring och förbud mot smaktillsatser. Den andra, *En trygg och säker uppväxt utan alkohol, tobak- och nikotinprodukter och lustgas*, som presenterades i mars 2024 innehåller samma rekommendationer samt en nikotinfri skoltid och maxhalt (12 mg) för nikotin i vitt snus. Under våren träder också förbudet mot smaker i upphettade tobaksvaror i kraft.

Rekommendationerna ovan, samt lagstiftningen, ligger helt i linje med de två huvudsakliga handlingslinjer som nämnts ovan. De här rekommendationerna är väl grundade utifrån ledande expertis i landet och är en självklar grund för den kommande ANDTS-strategin. Utifrån rekommendation bör följande finnas med i strategin:

Framtagning av en skyddslagstiftning mer lik den för tobaksrök, vilket innefattar:

- Förbud mot smaksättningar
- Förbud mot marknadsföring

Dessutom har de nya råden en självklar plats i ANDTS-strategin, nämligen:

- Maxgräns för nikotinhalt i vitt snus
- Nikotinfri skoltid

En ANDTS-strategi som innehåller ovanstående har potential att stävja den negativa utveckling vi ser nu, och en möjlighet att ta fram en plan som leder till målet om en nikotinfri generation 2030.

Länk till måldokumentet:

[Tobacco-Endgame -nya-mal-2024.pdf \(tobaksfakta.wpenginepowered.com\)](https://www.tobaksfakta.wpenginepowered.com/nya-mal-2024.pdf)

Målsättningen fattas i samklang med nationella och internationella aktörers styrdokument:

- Folkhälsopropositionen 2017/18. God och jämlik hälsa: en utvecklad folkhälsopolitik. Socialdepartementet 2018.
- En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings-, och tobakspolitiken samt spel om pengar 2022–2025.
- FN:s Barnkonvention.
- Världshälsoorganisationens (WHO:s) ramkonvention om tobakskontroll.
- EU:s tobaksprodukt direktiv.
- FN:s resolution Agenda 2030.
- EU: Europe's Beating Cancer Plan 2021 – 2040.

Vi uppmanar politiker och beslutsfattare på alla nivåer att använda följande verktyg för att nå tobaksmålen, baserade på WHO:s ramkonvention om tobakskontroll:

Artikel 5: Allmänna skyldigheter

5.2 Besluta om och genomföra lagstiftning och andra åtgärder för att förebygga och minska tobaksbruk, nikotinberoende och exponering av tobaksrök.

- I förekommande fall samarbeta med andra parter för att utveckla lämpliga politiska program.

5.3 Folkhälsopolitiken om tobakskontroll ska skyddas från påverkan av kommersiella och andra intressen inom tobaksindustrin.

- Tobaksindustrin och dess allierade ska inte bjudas in för att påverka den lagstiftning som syftar till att skydda unga eller förbättra folkhälsan.

Artikel 6: Åtgärder för att minska efterfrågan på tobak

6.1 Pris- och skatteåtgärder

- Samtliga nikotinprodukter som inte är läkemedelsklassade beskattas som tobak.
- Höj regelbundet beskattningen på alla nikotin- och tobaksprodukter.

Artikel 8: Skydd mot exponering för tobaksrök och andras bruk av nikotinprodukter

- Inför rökfria inomhusmiljöer i flerbostadshus inkl. balkonger och entréer.
- Utöka rökfria offentliga miljöer t.ex. inom anläggningar för idrott, fritid och kultur.
- Stopp för bruk av nikotin- och tobaksprodukter, läkemedelsklassade undantagna, under skoltiden.

Artikel 9: Produktreglering av tobaksvarornas innehåll

- Förbud av smaktillsatser i e-cigaretter, snus och nikotinprodukter.

Artikel 11: Förpackning och märkning av produkter

- Inför neutrala paket som enbart innehåller varningsbilder och -texter samt producentnamn.
- Nikotinprodukter ska ha hälsovarningar som utgör minst 50% av paketets visuella yta, läkemedelsklassade undantagna.
- Paketering av nikotinprodukter får inte innehålla budskap om hälsosamma effekter.

Artikel 12: Allmän upplysning

- Informationskampanjer till allmänheten om hälsoriskerna och beroendet vid nikotin- och tobaksbruk liksom vinsterna med tobaksavvänjning och en nikotin- och tobaksfri livsstil.
- Säkerställ att samtliga elever i grundskolan får kunskap om hälsorisker kopplade till nikotin samt hur tobak motverkar de globala hållbarhetsmålen.

Artikel 13: Exponeringsförbud av tobak i butiker och säljställen

- Exponerings- och reklamförbud (direkt och indirekt) av samtliga nikotin- och tobaksvaror samt sponsring i samtliga medier.

Artikel 14: Tobaks- och nikotinavvänjning

- Erbjud effektiva program som inkluderar läkemedel för tobaksstopp.
- Ge sjukvårdspersonal resurser att erbjuda tobaksavvänjning i mötet med patienter.
- Hänvisa till Sluta-Röka-Linjen på alla nikotin- och tobaksvaror.

Artikel 16: Försäljning till och av minderåriga

- Höjd åldersgräns för köp av nikotin- och tobaksprodukter.
- Skärpning av tillstånd och tillsyn för försäljning t.ex. via internet och nära skolor.
- Begränsa försäljning av nikotin- och tobaksprodukter till speciella butiker t.ex. Systembolaget.

Lena Sjöberg

Ordförande Tobaksfakta

Mail: lena.sjoberg@tobaksfakta.se